

posteris generatione transmissum: ac sola regeneratione purgandum.

Sed cum considerari & pertractari cœperit quid dicatur, mirum si ullus sensus comprehendit humanus: quoniam modo tanquam lucerna de lucerna accendatur, & sine detrimento alterius alter inde ignis exiit: sic anima de anima parentis fiat in prole, vel traducatur in prolem: utrum incorporeum semen animæ, sua quadam occulta & invisibili via, seorsum ex patre currat in matrem cum sit conceptus in femina: an quod est incredibilius, in femine corporis lateat. Cum autem fluunt irrita sine ullis conceptibus semina, utrum semen animæ non simul exeat: an summa celeritate atque atomo temporis unde exierat recurrat, an pereat? Et si perit, quomodo ipsa cuius mortale semen est, immortalis est anima? An immortalitatem tunc accipit, quando formatur ut vivat: sicut iustitiam quando formatur ut sapiat: & eo pacto Deus eam fingat in homine, etiam si anima seminaliter trahatur ex anima: sicut fingit in homine corporis membra quamvis corpus seminaliter trahatur ex corpore. Si etiam spiritualis creatura non fingeretur à Deo: non scriptum esset, qui finxit & sigillatim spiritum hominis in ipso. Et in eo quod legitur: Qui finxit sigillatim corda hominum: si per corda significatæ sunt animæ, fingi eas posse quis dubitet?

Sed queritur, utrum ex una anima hominis primi: sicut fingit sigillatim facies hominum, ex uno tamen corpore hominis primi. Cum hæc atque huiusmodi de hac re multa quarantur, quæ nullo sensu cordis probari possunt, & à nostra experientia longe remota sunt, atque in abditissimis naturæ sinibus latent: non erubescendum est homini confiteri se nescire quod nescit: ne dum se scire mentitur, nunquam scire mereatur.

Quis autem negat non unius tantum, sed omnis animæ creatorem Deum atque factorem, nisi qui ejus eloquiis aperitissime refragatur? Sine ulla quippe ambiguitate per Prophetam dicitur: Omnem flatum ego feci, animas videlicet intelligi volens: quod verba consequentia manifestant. Non itaque unum quem factum ex terra homini primo inspiravit: sed omnem flatum ipse fecit: ipse adhuc facit.

Queritur tamen utrum omnem flatum ex uno illo flatu, sicut omne corpus hominis ex uno illo corpore faciat: an vero nova quidem corpora faciat ex uno: animas autem novas ex nihilo. Quis enim congrua suis originibus genera rerum etiam de feminibus facit: nisi qui ipsa femina sine feminibus fecit? Sed ubi res naturaliter obscura nostrum modulum vincit, & aperte divina scriptura non subvenit: temere hinc aliquid definire humana conjectura præsumit. Secundum vitas autem quas proprias habere incipiunt, novos homines dicimus nasci, sive anima, sive corpore: At vero secundum originale peccatum veteres nascuntur: ideo baptisinate renouantur.

Aliquid ergo certum de animæ origine nondum in Scripturis sanctis comperi. Nam hi qui novas sine ulla propagine asserunt animas fieri, inter testimonia quibus id nituntur ostendere, ponunt etiam illa duo quæ paulo ante commemoravi: Qui fingit spiritum hominis in ipso, & qui finxit sigillatim corda hominum: de quibus vides quemadmodum possit à resistentibus responderi. Utrum enim cum fingit, ex alio fingat, an ex nihilo, incertum est. Illud tamen inter cetera testimonia videtur esse præcipuum, quod in libro Salomonis Ecclesiaste legitur: Et revertetur pulvis in terram suam sicut erat: & spiritus revertetur ad Dominum suum qui dedit illum. Sed facillime responderetur. Corpus in terram, de qua factum est primum hominis corpus: sed spiritus ad Deum, à quo facta est prima hominis anima. Sicut enim nostrum corpus, inquit, quamvis ex primo illo corpore propagatum sit: eo tamen redit unde ipsum primum corpus effectum est: sic anima nostra quamvis ex illa anima propagata, non ad nihilum, quia immortalis est: sed ad illum redit à quo ipsa prima anima facta est. Ac per hoc illud quod scriptum est, de spiritu cuiusque hominis, quod redeat ad Deum qui dedit eum, non solvit istam obscurissimam questionem: quia sive ex illo uno, sive ex nullo alio, Deus utique dedit eum.

Itemque illi qui propagationem animarum inconsiderata temeritate defendunt, inter alia testimonia quæ suæ causæ suffragari arbitrantur, nullum quasi manifestius & expressius pro se possunt putare proferendum, quam id quod in Genesi scriptum est: omnes autem animæ quæ introierunt cum Ja-

cob in Ægyptum, & qui exierunt de femoribus ejus. Hoc enim velut evidentissimo testimonio possunt credi animæ in filios ex parentibus propagari: quoniam satis aperte dictum videtur, animas etiam de femoribus Jacob non sola exisse corpora filiorum: ut eo modo etiam illud intelligi velint à parte totum: quod dixit Adam cum illi mulier ejus ostenderetur: hoc nunc os ex ossibus meis, & caro de carne mea. Non enim dixit, & anima de anima mea: sed ita fieri potest, ut carne nominata utrumque intelligatur: sicut hic animas nominavit: & tamen etiam corpora in filiis intelligi voluit.

Sed hoc testimonium certe quasi tam clarum atque manifestum, enodandæ huic quæstioni non sufficeret: nec si ita legeretur genere feminino, quæ exierunt de femoribus ejus, ut animas intelligeremus quæ exierunt. Ideo autem non sufficeret, quoniam & animæ nomine corpus solum significari posse, modo quodam locutionis ostenditur: quo significatur per id quod continetur id quod continet: sicut ait quidam, vina coronant, cum coronarentur vasa vinaria. Vinum enim continetur, vas continet. Sicut ergo appellamus Ecclesiam basilicam, qua continetur populus qui verè vocatur Ecclesia, aut nomine Ecclesiæ, id est populi qui continetur, significamus locum qui continet: ita quoque animæ quæ corporibus continentur intelligi corpora filiorum per nominatas animas possunt. Sic enim melius accipitur etiam illud quod lex inquinari dicit eum qui intraverit super animam mortuam, hoc est super defuncti cadaver: ut nomine animæ mortuæ, mortuum corpus intelligatur, quod animam continebat: quia & absente populo, id est Ecclesia, locus tamen ille nihilominus Ecclesia nuncupatur. Hæc responderentur, si sicut dixi feminino genere positum esset, quæ exierunt de femoribus Jacob: id est, quæ animæ. Nunc vero cum masculinum genus sit positum, id est, qui exierunt de femoribus Jacob: quis non ita intelligere malit, omnes animæ eorum qui exierunt de femoribus ejus, id est, animæ hominum: ut etiam sic possint intelligi secundum corpus tantummodo exisse homines de femoribus patris: quorum erant illæ animæ, per quarum numerum intelliguntur tot homines.

Vellem autem legere libellum tuum cuius mentionem fecisti in literis tuis: ne forte ibi aliqua testimonia non ambigua posuisti. A me autem cum quæsisset amicus mihi charissimus, & divinarum studioisissimus literarum, quid de hac quæstione sentirem: eique remota verecundia hinc ætus meos & ignorantiam falsus essem: scriptis inde longè trans mare ad doctissimum virum cui respondit ille, ut potius me confuleret, nesciens quod jam fecerat, nec aliquid à me certum vel definitum audire poterat. Significavit tamen in eadem brevi Epistola sua, se potius fieri quam propagari animas credere: simul etiam admonens animarum propagationem, quia ipse in Oriente est, Occidentalem Ecclesiam solere sentire.

Hæc ego majori occasione comperita, scripsi ad eum non brevem librum, consulens eum & perens, ut prius me doceat, & tunc ad me mittat quos doceam. Qui liber meus non doctoris, sed inquisitoris, & potius discere cupientis, apud me legi potest: mitti vero uspiam non debet, vel cuiquam foras dari, nisi cum rescripta Domino adjuvante percepero: id quod ille sentit promptissimè ac libentissimè defensus: si me docere poterit quomodo animæ neque ex Adam veniant: & tamen iustam ex illo sortem damnationis inveniunt, nisi ad remissionem peccatorum, renascendo perveniant. Absit enim ut credamus vel animas parvulorum in lavacro regenerationis falsam accipere peccatorum mundaionem: vel Deum esse, vel aliquam naturam quam Deus non condidit, illius ex qua mundantur iniquationis auctorem.

Donec ergo aut ille rescribat, aut ego si Deus voluerit aliquo modo discam, si nullam de illa peccatrice originem ducit: quæ causa sit animæ subeundi originale peccatum, quod necesse est esse in omnibus parvulis: & quod eam nec Deus cogit infontem, quia peccandi auctor non est: nec ulla mali natura, quia non est, nihil tale audeo prædicare. Te autem si libenter vel patienter admittis charissime frater, admono ne hæresim novam incautus incurras, quæ antiquissimæ fidei stabilita molitur fundamenta evellere, adversus Dei gratiam disputando: quam Dominus Christus pusillis & magnis ineffabili bonitate largitur: cuius vel auctores, vel certe

certè acerrimi ac notissimi suosores, cum Pelagius & Celestius extitissent, conciliorum episcoporum vigilantia in adiutorio salvatoris qui suam tuetur Ecclesiam, etiam à duobus venerabilibus antistitibus apostolica sedis, Papa Innocentio & Papa Zosimo, nisi correcti etiam egerint poenitentiam: toto orbe Christiano damnati sunt.

De quibus exempla recentium literarum, sive quæ specialiter ad Afros, sive quæ universaliter ad omnes Episcopos de memorata sede manarunt, ne fortè ad sanctitatem vestram nondum pervenerint, vobis curabimus mitti ab eis fratribus, quibus & has literas ut tuæ venerationi dirigerent, dedimus. Hi autem non ideo sunt hæretici, quia dicunt animas originem de illa prima peccatrice non ducere, quod vel aliqua fortasse ratione vera dici potest, vel sine fidei labe nesciri. Sed hinc conatur efficere, unde omnino apertissime hæretici judicantur: animas parvulorum nihil mali ex Adam trahere, quod sit lavacro regenerationis expiandum.

Nam Pelagii de hac re argumentatio: quæ inter alia ejus damnabilia etiam literis Apostolicæ sedis adjecta est, ita se habet: Si anima, inquit, ex traducere non est, sed sola caro tantum habet traducem peccati: sola ergo poenam meretur. Injustum est enim, ut hodie nata anima non ex massa Adæ tam antiquum peccatum portet & alienum: quia nulla ratione conceditur, ut Deus qui propria peccata dimittit, unum impuret alienum.

Si ergo ita potes animarum asserere sine ulla propagatione novitatem, ut ratione iusta & à fide catholica non aliena, etiam sic peccato primi hominis ostendantur obnoxia: asserere quod sentis ut potes. Si autem eas non aliter à propagatione potes facere alienas, nisi ut simul facias ab omni peccati vinculo liberas: cohibe te ab huiusmodi disputatione omnino. Non est enim falsa etiam in parvulorum baptisinate remissio peccatorum: nec verbo tenus dicitur, sed veraciter agitur. Nam ut jam verbe utar, quæ in ipsa Epistola beatissimi antistitis Zosimi legitur: Fidelis Dominus in verbis suis: ejusque baptisimus, re ac verbis, id est, opere, confessione, & remissione peccatorum, in omni sexu, ætate, conditione generis humani eandem plenitudinem tenet. Nullus enim nisi qui peccati servus est, liber efficitur: nec redemptus dici potest, nisi qui vere per peccatum fuerit ante captivus, sicut scriptum est: Si vos filius liberaverit, vere liberi eritis. Per ipsum enim renascimur spiritualiter, per ipsum crucifigimur mundo: ipsius morte mortis ab Adam omnibus nobis introductæ atque transmissæ universæ animæ illud propagatione contractum chirographum rumpitur: in quo nullus omnino natorum antequam per baptismum liberetur, non tenetur obnoxius. In his enim verbis apostolicæ sedis tam antiqua atque fundata, certa & clara est catholica fides: ut nefas sit de illa dubitare Christiano.

Quoniam ergo morte Christi non unius aut aliquarum, sed universæ animæ propagatione contractum mortis chirographum rumpitur: si potes animas sic à propagatione defendere, ut tamen hoc chirographo quod sola Christi morte rumpendum est, rectissima ratione demonstrantur obstrictæ: nec sola propagatione, sed carnis hoc debito iuste appareant obligatæ: non solum nemine prohibente defendere: verum etiam nobis quomodo id tecum defendere possimus ostende. Si autem aliter non potes quod de animarum novitate sentis asserere, nisi ut eas dicas peccato primi hominis non teneri, aut per propagationem non suam, sed carnis auctore Deo, vel nescio qua mali natura, innocentissimas fieri peccatrices: melius origo animæ latet, dum tamen eam non dubitemus Dei esse creaturam, quam vel Deus peccati auctor dicitur: vel contra Deum aliena natura introducit: vel baptismum parvulorum in irritum ducitur.

Ut autem à me tua dilectio de hac quæstione aliquid audiat definitum, non parvi æstimandum, imo præcipue necessarium atque retinendum, quomodolibet se origo habeat animarum, sive ex illa una, sive ex nulla alia propagentur: mediatoris tamen animam nullam ex Adam traxisse peccatum, dubitare fas non est. Si enim nulla propagatur ex altera, ubi omnes tenentur propagati carne peccati: quanto minus credendum est ex propagatione peccatricis animam venire potuisse: cuius caro venit ex virgine non libidine concepta, sed fidei, ut esset in similitudine carnis peccati, non in carne peccati? Si autem peccato primæ animæ peccatricis ideo cetera tenentur obnoxia, quia ex illa sunt propagata: profecto illa quam sibi unigenitus coaptavit, aut peccatum inde

Tom. V.

non traxit: aut omnino inde tracta non est. Neque enim non potuit animam sibi trahere sine peccato, qui solvit nostra peccata: aut qui novam creavit ei carnem, quam sine parente fecit ex terra, non potuit novam creare carnem quam sine viro sumpsit ex femina?

Hæc sicut potui non quidem ad me datis, sed tamen ad charissimos nostros sanctitatis tuæ literis: non peritiam quam desiderasti, sed sollicita dilectione respondi. Si gratè accipis, & admonitionem fraternam etiam utilem non erando, sed prudenter considerando cum Ecclesiæ pace conservas: Deo gratias. Si autem me ista nondum nosse miraris: vel etiam nec miraris, & ad me aliquid certum de origine animarum salva ista fide quæ certissima atque clarissima est, in tua charitate docere non renuis: multo uberius Deo gratias.

DIVI AUGUSTINI HOMILIA
de pastoribus.

SPES nota nostra quia in Christo: & quia omnis vera & salubris gloria nostra ipse est, non nunc didicit primum charitas vestra. Estis enim in ejus grege qui intendit & pascit Israel. Sed quoniam sunt pastores, qui pastorum nomine gaudere volunt, pastoris autem officium implere nolunt: quid ad eos Propheta dicat, sicut lectum audivimus recentissimus. Audite vos cum intentione: audiamus nos cum tremore. *Et factum est ad me verbum Domini, dicens: Fili hominis propheta super pastores Israel.*

Hanc lectionem cum legeretur audivimus. Hinc cum vestrae sanctitati aliquid loqui decrevimus: adjuvabit ipse ut vera dicamus. Si nos nostra dicamus: pastores erimus pascetes nos, non oves. Si autem illius sunt quæ dicimus, per quæ libet ipse nos pascet. *Hæc dicit Dominus Deus: Ve pastoribus Israel qui pascunt se solos.* Nunquid oves pascunt pastores, id est, non se pascunt pastores sed oves? Hæc prima causa est quare arguantur pastores isti: quia se ipsos pascunt, non oves. Qui sunt qui se ipsos pascunt? De quibus dicit Apostolus: Omnes enim quæ sua sunt querunt, non quæ Jesu Christi.

Nos enim quos in loco isto, de quo periculosa ratio redditur, Dominus secundum dignationem suam, non secundum meritum nostrum constituit: habemus duo quædam: Unum, quod Christiani sumus: Alterum, quod præpositi sumus. Illud quod Christiani sumus, propter nos est: quod autem præpositi sumus, propter vos est. In eo quod Christiani sumus, attenditur utilitas nostra: In eo quod præpositi, non nisi vestra. Sunt autem multi Christiani & non præpositi, qui perveniunt ad Deum faciliore fortasse itinere: & tanto expeditius ambulantes, quanto minorem sarcinam portant. Nos autem excepto quod Christiani sumus, unde rationem reddemus Deo de vita nostra, sumus etiam præpositi, unde rationem reddimus Deo de dispensatione nostra.

Ad hoc istam difficultatem proponimus, ut compatientes nobis oretis pro nobis. Veniet enim dies quo cuncta adducentur in iudicium. Et ille dies si sæculo longe est, unicuique homini vitæ suæ ultimus prope est. Tamen utrumque latere Deus voluit: & quando venit finis sæculi, & quando sit in unoquoquoque homine huius vitæ finis, Vis non timere diem occultum: quando venerit inveniat te paratum. Cum ergo præpositi ad hoc sint, ut his qui subiecti sunt consulant: non in eo quod præsumunt omnino utilitatem suam attendant, sed eorum quibus ministrant. Quisquis ita præpositus est, ut in eo quod præpositus sit gaudeat, & honorem suum querat, & commoda sua sola respiciat: se pascit, non oves. Ad vos sermo dirigitur. Audite tanquam oves Dei & videte quemadmodum vos securos fecerit Deus: Qualescumque sunt qui vobis præsumunt, id est qualescumque nos sumus, vobis Deus securitatem dedit qui pascit Israel. Nam Deus non deserit oves suas, & mali pastores poenas debitas luunt, & oves promissa percipient.

Videamus ergo quid alloquatur pastoribus se ipsos pascibus non oves, sermo divinus neminem palpans. Ecce lac consumitis, & lanis vos tegitis: & quod crassum est interficitis, & oves meas non pascitis: quod infirmatum est, non confortastis: & quod ægrotat, non corroborastis: & quod contribulatum est, non colligastis: & quod errabat, non revocastis: & quod periit, non inquisistis: & quod forte fuit, consecistis: & dispersæ sunt oves meæ eo quod non sit pastor. Dicitur in pastores pascentes semetipsos, non oves:

X

quid diligant, quid negligant. Quid ergo diligunt? Lac consumitis, & lanis vos tegitis. Propter quod dicit Apostolus: Quis plantat vineam, & de fructu eius non sumit? Quis pascit gregem, & de lacte gregis non percipit? Invenimus ergo esse lac gregis quicquid a plebe distribuitur prapositionis ad eorum sustentandum victum temporalem. Inde enim loquebatur Apostolus cum hac diceret quae commemoravi.

Et quidem Apostolus quamquam eligeret manibus suis laborare, nec ipsum lac querere ab ovibus: tamen lactis potestatem percipiendi habere se dixit, & sic Dominum exposuisse: ut qui Evangelium annunciant, de Evangelio vivant. Et dicit alios coapostolos suos usos fuisse hac potestate: non usurpata, sed data. Plus ille fecit, ut nec quod debebatur acciperet. Ipse ergo donavit & debitum, sed alius non exigit indebitum: Ille plus fecit. Fortassis enim illum significabat, qui agrum cum adduceret ad stabularium dixit: Si quid amplius erogaveris, in redeundo reddam tibi.

De his ergo qui non indigent lacte gregis, quid plura dicamus? Milericordiores sunt: vel potius ipsi misericordiae officium largius impendunt. Possunt enim, & quod possunt faciunt. Laudentur hi, neque damnentur illi. Nam & ipse Apostolus datum non querebat, fructuosas tamen oves esse cupiebat, non steriles sine lactis ubertate. Itaque cum esset quodam tempore in magna indigentia, vinculus in confessione veritatis: missum est illi a fratribus unde necessitati & indigentiae eius ministraretur. Respondit autem illis gratias agens & dixit: Bene fecistis communicare necessitatibus meis. Ego enim didici in quibus sum sufficiens esse: Scio & abundare, & penuriam pati. Omnia possum in eo qui me confortat. Veruntamen vos benefecistis usus meis mittere.

Sed ut ostenderet in eo quod illi benefecerunt quod non ipse quereret: ne inter illos esset qui se ipsos pascunt, non oves: non tam sua gaudet subventum esse necessitati, quam illorum gratulabatur fecunditati. Quid ergo ibi querebat? Non requiro, inquit, datum, sed requiro fructum. Non ego, inquit, ut explear, sed ne vos inanes remaneatis. Qui ergo non possunt facere quod Paulus, ut in manibus suis se transigant: accipiant de lacte ovium: sustentent suam necessitatem, sed non negligant ovium infirmitatem: non hoc sibi querant tanquam commodum suum: ut ex necessitate sua penuriam videantur annunciare Evangelium, sed hominibus illuminandis praebeant lucem verbi veritatis. Sint enim tanquam lucernae, sicut dictum est: Sint lumbi vestri praecincti, & lucernae ardentes: & nemo accendit lucernam & ponit eam sub modio: sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lumen vestrum coram hominibus, ut videant bona opera vestra, & glorificent patrem vestrum qui in caelis est.

Si ergo tibi lucerna accenderetur in domo, nonne adieceres oleum ne extingueretur? Porro si lucerna accepto oleo, non luceret: non erat plane digna quae in candelabro poneretur, sed quae continuo frangeretur. Unde enim vivitur necessitatis est accipere, charitatis est praebere: non tanquam venale sit Evangelium, ut istud sit pretium eius, quod sumunt qui annunciant unde vivant. Si enim sic vendunt, magnam rem vili pretio vendunt. Accipiant sustentationem necessitatis a populo, mercedem dispensationis a Domino. Non enim est idoneus populus reddere mercedem illis, qui sibi in charitate Evangelii serviunt, non expectent illi mercedem nisi unde & isti salutem. Quid ergo isti increpantur, unde arguuntur, qui cum lac sumerent, & lanis se tegerent, oves negligebant? Sua ergo tantum querebant, non quae Jesu Christi.

Sed quoniam diximus quid sit lac sumere, quaeramus quid sit lanis se tegere. Qui praebet lac, victum praebet: qui praebet lanam, honorem praebet. Ista sunt duo quae a populis quaerunt, qui semetipsos pascunt, non oves: commodum supplendae necessitatis, & favore honoris & laudis. Etenim vestimentum propterea bene intelligitur in honore: quia nuditatem tegit. Etenim unusquisque homo infirmus: & quid est, quisquis vobis praebet, nisi quod vos estis? Carnem portans mortalis est: manducat, dormit, surgit, natus est, moriturus est.

Si ergo cogitatis quid sit, & ipse homo est: tu tamen honorando eum velut angelum, contegis quod infirmum est. Huiusmodi indumentum acceperat a bona Dei plebe idem Paulus cum diceret: Sicut Angelum Dei suscepistis me: testimonium vobis perhibeo: quia si fieri posset, oculos vestros

eruissetis, & dedissetis mihi. Sed cum tantus honor exhibitus esset: nunquid propter ipsum honorem sibi exhibitum, ne forte cum argueret negaretur, & minus ipse Apostolus laudaretur, pepercit errantibus? Nam si hac fecisset, esset inter illos qui se ipsos pascunt, non oves: diceret apud se ipsum: Quid ad me pertinet? Quisque quod velit agat: victus meus salvus erit, & lac & lana satis est mihi: eat quisque quo potest. Ergo integra tibi sunt omnia: sic eat quisque quo potest. Nolo te propositum facere: unum te constituo de ipsa plebe. Si patitur unum membrum compatiuntur omnia membra. Proinde ipse Apostolus, cum eos commemorat quales fuerint erga illum: ne quasi oblitus eorum honorificentiam videretur & testimonium perhibet: quod sicut Angelum Dei suscepit eum, & quod si fieri posset, oculos suos vellent eruere, & illi dare: & tamen accedit ad ovem languidam, ad ovem putridam, secare vulnus, non parere putredini. Ergo inimicus factus sum vobis verum praedicans? Ecce & accipit de lacte ovium, sicut paulo ante memoravimus, & indumentum ex lanis ovium: sed tamen oves non neglexit. Non enim sua querebat, sed quae Jesu Christi.

Abstinet ergo ut dicamus vobis: Vivite ut vultis, securi estote, Deus neminem perdit, tantummodo fidem Christianam tenete. Non perdet ille quod redemit: non perdet pro quibus sanguinem suum fudit: & si spectaculis volueritis oblectare animos vestros, ite: Quid mali est? Et festa ista quae celebrantur per universas civitates in laetitia convivantium & publicis mensis seipos ut putant jucundantium, revera magis pereuntium, ite celebrare. Magna est Dei misericordia, quae totum ignoscat. Coronate rosis vos antequam marcescant: In domo Dei vestri quando volueritis convivamini: implemini cibo & vino, cum vestris: ad hoc enim data est ista creatura ut ea perfruamini: non enim impiis & paganis eam dedit Deus, sed vobis eam dedit. Hac si dixerimus, forte congregabimus turbas ampliores, & si sint quidam qui nos sentiant hoc dicentes non recte sapere, paucos offendimus, sed multitudinem conciliamus. Quod si fecerimus, non verba Dei non verba Christi dicentes, sed nostra, & sumus pastores nosmetipsos pascentes, non oves.

Cum autem dixissem quae diligant isti pastores: dicam & quae negligant. Vicia enim ovium late patent, crasse oves perpaucae sunt, id est solidae in cibo veritatis, utentes pascuis bene de munere Dei. Sed mali illi pastores non parcunt talibus: parum est, quod illas languentes & infirmas & errantes & perditas non curant, sed istas fortes & pingues neant, quantum in ipsis est. Illa vivunt de misericordia Dei: tamen quantum ad pastores malos attinet: occidunt male vivendo, malum exemplum praebendo. An frustra dictum est, servo Dei eminenti in membris summi pastoris: Circa omnes te ipsum bonorum operum praebere exemplum, & forma esto fidelis. Attendit enim ovis etiam fortis plerumque praepositum suum male viventem, si declinet oculos a regulis Domini: & intendens in hominem, incipit dicere in corde suo: Si praepositus meus sic vivit: ego quid sum, qui non faciam quod ille facit? Si fortem ergo occidit ovem, jam de ceteris quid faciet: qui illud quod non ipse fortissime rat, sed forte aut robustum invenerat, male vivendo interfecit?

Dico charitati vestrae, iterum dico, & si vivunt oves, & fortes sunt oves in verbo Domini, & tenent istud, quod audierunt a Domino suo: Quae dicunt facite, quae autem faciunt facere nolite: tamen qui in conspectu Domini male vivit, quantum in illo est, eum a quo attenditur occidit. Non sibi ergo blandiatur: quia ille non est mortuus, sed homicida est. Quomodo cum laeivus homo intendit in mulierem ad concupiscendum eam: ecce illa casta est, & moechus est iste. Domini enim vera & aperta est sententia: Quisquis viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam moechatus est eam in corde suo. Non pervenit ad illius cubiculum, & interiore jam suo cubili volutatur. Sic omnis qui male vivit in conspectu eorum quibus praepositus est, quantum in ipso est, occidit & fortes oves. Qui ergo imitatur praepositum malum, moritur: qui non imitatur, vivit: tamen quantum ad illum pertinet, ambos occidit. Et quod crassum est, inquit, interfecistis, & oves meas non pascitis.

Jam audistis quid diligant: audite quid negligant. Quod infirmum est, non confortatis: & quod tabuit, non corroboratis: & quod contribulatum est, id est, confractum, non colligastis: & quod errabat, non revocastis: & quod

perit, non inquisistis: & quod forte fuit, consecistis, id est, interfecistis & occidistis. Infirmum quippe animum gerit ovis, quando tentationes sibi profuturas non credit. Pastor enim negligens, quando sic credit talis infirmus non illi dicit: Fili accede ad servitutum Dei: sta in iustitia & timore, & praepara animam tuam ad tentationem. Qui enim hoc loquitur, confortat infirmum, & ex infirmo facit firmum: ut non ille cum crediderit, prospera huius saeculi speret. Si autem doctus fuerit sperare prospera saeculi, ipsa prosperitate corumpitur. Supervenientibus autem adversitatibus lauciat, aut fortassis extinguitur.

Non ergo cum aedificat super petram qui sic aedificat, sed super arenam. Petra autem Christus est. Christi autem passionem imitanda sunt, non a Christiano deliciae conquierendae. Confortatur infirmus cum ei dicitur: Spera quidem tentationes huius saeculi, sed ab omnibus eruet te Dominus, si ab illo non recederet retro cor tuum. Nam ad confortandum cor tuum, venit ille pati, venit ille mori, venit ille spem liniri, venit spinis coronari, venit opprobria audire, venit postremo ligno configi: Omnia haec ille pro te: tu nihil pro illo sed pro te. Quales autem sunt qui timent eos ledere, quibus loquuntur: non solum non praeparant ad imminentes tentationes, sed etiam promittunt felicitatem huius saeculi, quam Deus ipsi saeculo non promissit. Ille praedicat labores usque in finem venturos ipsi saeculo, & tu vis ab istis laboribus exceptum esse Christianum: quia qui Christianus est aliquid plus passurus est in saeculo. Etenim ait Apostolus: Omnes qui pie volunt in Christo vivere, persecutionem patientur.

Jam, si tibi placet pastor tua querens, non quae Jesu Christi: ille dicit: Omnes qui volunt in Christo pie vivere, persecutionem patientur. Tu dicis: si volueris in Christo pie vivere, abundabunt tibi omnia bona: & si filios non habes, suscipies & nutries omnes. Nemo tibi moritur: haecine est aedificatio tua? Attende quid facias, ubi ponas: super arenam est quod constituit: venturus est imber, influxurus est fluvius, flaturus est ventus, & impingent in domum istam, & cadet, & fiet ruina ejus magna. Leva de arena, & pone supra petram: in Christo sit quem vis esse Christianum. Attende ad passiones Christi. Attende ad illum sine ullo peccato, quae non rapuit exsolventem. Attende scripturam dicentem: Flagellat autem omnem filium quem recipit. Aut para te flagellari, aut certe non quaeras recipi. Flagellat autem omnem inquit, filium quem recipit: Et tu dicis, Forte exceptus eris? Si exceptus a passione flagellorum, exceptus a numero filiorum. Itane, inquires, flagellat omnem filium? Profrus flagellat omnem filium ut & unicum. Et unicus ille de patris substantia natus, aequalis patri in forma Dei: verbum per quem facta sunt omnia, non habebat unde flagellaretur: ad hoc carne indutus est, ut sine flagello non esset. Qui ergo flagellat unicum sine peccato: nunquid relinquit adoptivum non flagellatum cum peccato? In adoptionem vocatos nos esse Apostolus dicit: Adoptionem filiorum accepimus: ut essemus uni coheredes: essemus etiam haereditas. Pollula a me, & dabo tibi gentes haereditatem tuam.

Exemplum nobis propositum in passionibus suis. Sed ne futuris tentationibus deficiat infirmus: nec falsa spe decipiendus est: nec errore frangendus sit, dic ei: Praepara animam tuam ad tentationem. Sed forte incipit labi, contremiscere: habes aliud: Fidelis Deus qui non vos sinit tentari supra quam ferre potestis. Illud autem promittere & praedicare futuras passiones, infirmum confirmare est. Timent autem nimium & ex hoc deterrito cum polliceris misericordiam Dei: non quia tentationes deerunt, sed quia non permittit tentari supra quam potestis ferre, fractum colligare est. Sunt enim qui cum audierint venturas tribulationes, amant se magis, & quasi potum suum sicutunt. Parvam enim sibi putant fidelium medicinam: sed quaerunt martyrum gloriam. Sunt alii qui auditis futuris & necessario venientibus tentationibus, quas proprie oportet venire Christiano, quas nemo sentit nisi qui voluerit esse vere Christianus: imminentes ergo sibi aliis quibus, franguntur & claudicant. Affert consolationis alligamentum, alliga quod fractum est: dic ne timeas, non deerit in tentationibus ille in quem credidisti: Fidelis Deus qui non sinit te tentari supra quam potes ferre. Non hoc a me audis: Apostolus dicit, qui etiam dicit: An vultis experimentum ejus accipere qui in me loquitur Christus? Hoc ergo cum audis ab ipso Christo, audis & ab illo pastore qui pascit Israel. Illi enim dictum est: Potabis eos in lacte.

Tom. V.

chrymis, in mensura. Quod enim ait Apostolus: Non sinit tentari vos supra quam potestis ferre: hoc ait Propheta: In mensura. Tantum tu noli dimittere corripientem & adhortantem, terrentem & consolantem, percutientem & sanantem.

Quod infirmum est, inquit, non confortatis: pastoribus malis dicit, pastoribus falsis, pastoribus sua quaerentibus, non quae Jesu Christi, ex commodo lactis & lanae gaudentibus, oves omnino non curantibus: & quod male habuit, non corroborantibus. Infirmum, id est non firmum: Nam dicuntur infirmi etiam aegrotantes. Sed inter infirmum & aegrotum, id est male habentem, hoc mihi videtur interesse: Etenim ista fratres quae distinguere utrumque conantur, forte & nos possumus majore diligentia melius distinguere: & alius peritor vel lumine cordis plenior, interim ne fraudemini quantum ad verba attinet scripturae, quod sentio loquor. Infirmus ne accidat tentatio & eum frangat, timendum est. Languens autem jam cupiditate aliqua aegrotat: cupiditate aliqua impeditur ab intranda via Dei, a subeundo iugo Christi.

Attendite illos homines volentes bene vivere, jam stantes bene vivere, & minus idoneos mala pati sicut parati sunt bona facere. Pertinet autem ad Christianam firmitatem: non solum operari quae bona sunt, sed & tolerare quae mala sunt. Qui ergo videntur fervere in operibus bonis, sed imminentes passiones tolerare nolle, aut non posse: infirmi sunt. Qui vero aliqua cupiditate mala amatores mundi, ab ipsis bonis operibus revocantur: languidi & aegroti jacent, quippe in ipso languore tanquam sine ullis viribus nihil boni possunt operari. Talis in anima paralyticus ille fuit, quem cum Domino inferre non possent qui eum portabant, tectum aperuerunt & deposuerunt: Id est tanquam si in anima hoc velis facere ut tectum aperias, & deponas ad Dominum animam paralyticam, dissolutam omnibus membris, & vacantem ab omni opere bono, gravatam utique peccatis suis, & languentem morbo cupiditatis sua.

Si ergo dissoluta sunt membra omnia, & est paralyticus interior, ut pervenias ad medicum (forte enim latet medicus, & intus est: hoc est, iste verus intellectus in scripturis occultus est) exponendo quod occultum est, aperi tectum & depono paralyticum. Quod qui non faciunt, & qui facere negligunt, audistis quae audiant: Quod male habuit non corroborastis: & quod contribulatum est, non colligastis. Jam hinc diximus. Fractus enim erat terrore tentationis. Accidit aliquid, unde quod fractum est colligetur consolatione illa: Fidelis Deus qui non vos sinit tentari supra quam potestis ferre, sed faciet cum tentatione etiam exitum ut possitis sustinere. Et quod errabat non revocastis: Ecce unde inter haereticos periclitamur. Et quod errabat, non revocastis: & quod perit non inquisistis. Hic inter manus latronum, & dentes luporum parentium utrumque versamur. Et pro his periculis nostris ut oretis, oramus. Et contumaces sunt oves, quia quaeruntur errantes, & alienas sese a nobis dicunt. Errore suo & perditione sua dicunt: quid vos vultis? quid vos quaeritis? quasi non ipsa causa sit, ut quaerere eas velimus. Et quare quaerimus? Quia errant & pereunt. Si in errore, inquit, sum, si in interitu, quid me vis? quid me quaeris? Quia in errore es, revocare volo: quia peristi, invenire volo. Sic volo errare, sic volo perire. Sic vis errare, sic vis perire: quanto melius ego nolo. Profrus audeo dicere: Importunus sum. Audio enim dicentem Apostolum: Praedica verbum, insta opportune, importune. Quibus opportune? quibus importune? Opportune utique volentibus: importune nolentibus. Profrus importunus audeo dicere, ut vis errare, tu vis perire, ego nolo. Non vult postremo ille qui me terret.

Si volucro, vide quid dicat, vide quid increpet. Quod errabat, non revocastis: & quod perit, non inquisistis. Te magis timebo quam ipsum? Oportet nos omnes exhiberi ante tribunal Christi. Non te timeo: non enim potes evertere Tribunal Christi, & constituere tribunal Donati. Revocabo errantem, requiram perditum: (velis nolis id agam.) Et si me lanient inquirentem vepres sylvarum, per omnia angusta me coardabo, omnes sepes excutiam quantum mihi virium Dominus terrenus donat: omnia peragrabo, revocabo errantem, requiram percutentem. Si me pati non vis, noli errare, noli perire. Parum est quod doleo te errantem atque percutentem: timeo ne negligens te, etiam quod forte est occidam.

Vide enim quod sequitur: Et quod forte fuit consecistis. Si neglexero errantem atque percutentem: & eum qui fortis